

zsidó nemzeti eszmének rajongóját festi, aki népét a római zsarnokság alól felszabadítani törekszik. Jézushoz is azért csatlakozik, mert látja, hogy milyen nagy hatása van a népre s azt hiszi, hogy a felkelés élére fog állani s mint Messiás, mint új zsidó király, összetöri majd a szolgaság láncait. Megborzad arra a gondolatra, hogy a Mesternek békés céljai vannak.

Nekem az álmok Messiása nem kell!
Nekem király kell, hatalmas, erős,
Aki a népért sikra száll s kiküzd
Jogát a trónhoz, vagy dicsőn kimúl.

De amikor azt látja, hogy Jézus nem akar erőszakot s olyan királynak tekinteni magát, akinek országa nem e világból való, a fanatikus ember vak következettségével rá akarja kényszeríteni mesterére ezt a szerepet.

Nincs más út, csak az erőszak.
Zsarnoksággal szorítani rá a Mestert,
Hogy a zsarnokság ellen sikra szálljon;
Békót veretni mind a két kezére,
Hogy összetörje a nehéz bilincset.

Ezért árulja el Jézust és ezért fogatja el. Csalódása azonban kettős: egyfelől a Messiás még így sem nyúl fegyverhez, másfelől pedig nemzete is alacsonynak, gyávának mutatkozik a nagy cél kivitelére. Judás kétségbeesésében felakasztja magát.

Hogy e szomorújátéknak tragikai alapja erős, hogy az a főellentét, mely körül a drámai mondanivaló forog — nevezetesen a szeretet béketűrőse és a nemzeti eszme fegyvertragadó lelkesedésének szembeállítása nagy érdekességű — az kétségtelen.

Kár azonban, hogy e tragikai eszmének kifejezése nem sikerült. Az író nem ismerős eléggé a drámai formával és sok technikai fogyatkozás rontja darabja hatását. Így, hogy csak egy legyen megemlítve, a bonyodalom megindítása nagyon is epikus s a darab csak a második felvonás vége felé kap elindító lökést. Ennél a fogyatkozásnál azonban még nagyobb hiba is van. A felvetett problémát, ezt a súlyos és érdekes tragikai ellentétet, kár volt olyan kicsinyes intrikával fűteni és kirobbantani, mint aminőt Simon farizeus visz végbe Judás felesége iránt való szerelme miatt. Ez a banális eszköz semmiképen sem méltó e tragédia nagylátóságú mondanivalójához.

Reméljük, hogy Nikodémusz Károly fog ennél még sikerültebb színdarabot is írni. Ehhez azonban az kell, hogy a drámaírás műhelytitkait jobban megtanulja, és az, hogy iparkodjék megszabadulni olyan kicsinyes fogások használatától, melyek már évtizedekkel ezelőtt elavultak. (Hallgatkozás, álöltözet, «félre»-szólás stb.)

Mi, maradék Magyarország olvasói érdeklődéssel fogjuk kísérni Nikodémusz Károly további munkásságát. Nemcsak azért, mert minden olyan irodalmi megmozdulásnak örülünk, mely az elszakított magyarság kultúrejét mutatja, hanem azért is, mert a szerzőnek tehetsége igen rokonszenves.
G. S.

IIj. Könyves-Tóth Kálmán: Furulyaszó. Egy kanász megszeret egy leányt, de ez ellöki magától. Bújában világgá megy a finomlelkű dísnópásztor és híres szobrásszá képi magát. Mikor évek múltán visszamegy falujába és az ő furulya-szava után vágyódó régi szerelmese most már szívesen lenne az övé, visszaadja a hajdan büszke leánynak a kölcsönt és most ő löki el magától.

«Néha jó visszamenekülni a romantikába» — írja mottóul a szerző. Csak hogy a romantikus történetet is, valószerűen kell megcsinálni. A Furulyaszó szerzője ezt nem tudja. Mikor egy kis valószínűsége volna szükséges, vagy a szimbolizmus fátyolát lebegteti, vagy a romantika léggömbjére ültet bennünket; mikor pedig romantikus elpihentetésre volna szükség, akkor a kanász disznait röfögteni. Ha egy műfaji «minden»-t akart adni a szerző, akkor megoldotta feladatát, mert művében van regény, dráma, költészet, romantika, naturalizmus, expresszionizmus, — csak éppen művészi egység hiányzik belőle.

A könyvet a Magyar Írás adta ki izléses köntösben. — *ag.*

Bartók György: Kant. Az erdélyi «Út» kiadásában jelent meg Bartók György, a szegedi egyetem filozófia tanárának Kant-könyve, amely — amint az előszóból megtudjuk — egy nagyobb monografia rövidített, népszerű kiadása. Bartók lelkes kantianus, mesterének tanításait már több kiváló értekezésben ismertette, most összefüggő előadásban tekinti át a gondolkozó fejlődését. Gondosan elemzi a kritikai korszakot, különös szerencs-